

บทที่ 6

ผลกระทบของสถานที่ราชการในพื้นที่ศึกษาที่มีต่อการเจริญเติบโตของชุมชน เมืองพิษณุโลก

ผลกระทบของสถานที่ราชการต่อการใช้ที่ดินและชุมชนเมือง

การใช้ที่ดิน เพื่อ เป็นสถานที่ราชการ เป็นการใช้ที่ดินแบบเมือง (Urban Landuse) ประเภทหนึ่งซึ่งสามารถก่อให้เกิดการใช้ที่ดินเมืองประเภทอื่นต่อเนื่อง การพิจารณาผลกระทบจึง จำเป็นจะต้องแสดงดังต่อไปนี้คือ

1. ความต้องการของพื้นที่เมือง (Urbanized Area) จัดเป็นผลกระทบแรก การขยายตัวของพื้นที่เมืองประมาณการได้จาก การเพิ่มข้าราชการ ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มประชากรที่เกี่ยวข้องเนื่องกับข้าราชการ ทำให้เกิดความต้องการพื้นที่เมืองเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่อาศัย และพาณิชยกรรม

การเพิ่มของข้าราชการ สามารถประมาณการเพิ่มของประชากรเกี่ยวเนื่องจากสูตร¹

$$P = \sum (x \cdot a^n \cdot b^{n-1}) + \sum (x \cdot a^n \cdot b^n)$$

$$= ax(1+b) (1+ab+a^2b^2+a^{n-1}b^{n-1})$$

¹ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คัดแปลงจากแนวคิดของ Peter Haggett ใน Geography : A Modern Synthesis, pp. 319-329, 1975

a = 5 เป็นขนาดครอบครัวไทยในอนาคต ซึ่งมีแนวโน้มที่จะลดลง

b = 1/7 เป็นการกำหนดจากการเปรียบเทียบหาค่าเฉลี่ยระหว่าง

- ผลกระทบศึกษาระหว่างสัดส่วนจำนวนประชากรวัยแรงงานที่เป็นข้าราชการและที่ประกอบอาชีพบริการอื่น ๆ ในเมืองหลักของประเทศไทยในการสำรวจสำมะโนประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2523

- การศึกษาของ Peter Haggett (1975) สำหรับเมืองใหม่ในรัฐมิชิแกน

- การศึกษาการสร้างงานจากการเพิ่มนักท่องเที่ยวของสถาบันสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527

n = 3 เพราะเป็นจำนวนรอบที่มากที่สุดที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน

- เมื่อ P = จำนวนประชากรทั้งหมดที่เป็นผลมาจากการเพิ่มจำนวนข้าราชการ
 x = จำนวนข้าราชการ (employment)
 a = ขนาดครอบครัวต่อ 1 employment (household sector)
 b = การสร้างงานต่อคน (service sector)
 n = จำนวนรอบของการสร้างงาน

พื้นที่เมืองที่ต้องการจากการประมาณการประชากรของกลุ่มสถานที่ราชการทั้ง 5 กลุ่ม
 ในพื้นที่ศึกษา ได้แก่*

1.1 กลุ่มราชการบริเวณตำบลวังทอง

จำนวนข้าราชการ (X)	830	คน
จำนวนประชากรทั้งหมด (P)	12,970	คน
ที่อยู่อาศัยต้องการเพิ่มขึ้น (R)	308.8	ไร่
พื้นที่พาณิชย์กรรมที่ต้องการเพิ่มขึ้น (C)	41.2	ไร่
พื้นที่เมืองที่ต้องการเพิ่มขึ้น (R+C)	350	ไร่

1.2 กลุ่มราชการบริเวณตำบลท่าทอง

จำนวนข้าราชการ (X)	2,348	คน
จำนวนประชากรทั้งหมด (P)	36,691	คน
ที่อยู่อาศัยต้องการเพิ่มขึ้น (R)	873.6	ไร่
พื้นที่พาณิชย์กรรมที่ต้องการเพิ่มขึ้น (C)	116.5	ไร่
พื้นที่เมืองที่ต้องการเพิ่มขึ้น (R+C)	990.1	ไร่

*กำหนดมาตรฐานชุมชนดังนี้

R (Residential Area)	=	42 คน/ไร่
C (Commercial Area)	=	315 คน/ไร่
T (Total Area)	=	R+C ไร่
และ r (รัศมีของผลกระทบ)	=	I+T x 22/7 กิโลเมตร
I	=	พื้นที่ทำการของสถานที่ราชการ

1.3 กลุ่มราชการบริเวณตำบลหัวรอ+มะขามสูง

จำนวนข้าราชการ (X)	1,854	คน
จำนวนประชากรทั้งหมด (P)	28,972	คน
ที่อยู่อาศัยต้องการเพิ่มขึ้น (R)	689.8	ไร่
พื้นที่พาณิชย์กรรมที่ต้องการเพิ่มขึ้น (C)	920.0	ไร่
พื้นที่เมืองที่ต้องการเพิ่มขึ้น (R+C)	781.8	ไร่

1.4 กลุ่มราชการบริเวณฝั่งตะวันตกของแม่น้ำน่าน

จำนวนข้าราชการ (X)	1,967	คน
จำนวนประชากรทั้งหมด (P)	30,738	คน
ที่อยู่อาศัยต้องการเพิ่มขึ้น (R)	731.8	ไร่
พื้นที่พาณิชย์กรรมที่ต้องการเพิ่มขึ้น (C)	97.6	ไร่
พื้นที่เมืองที่ต้องการเพิ่มขึ้น (R+C)	829.4	ไร่

1.5 กลุ่มราชการบริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่าน

จำนวนข้าราชการ (X)	5,468	คน
จำนวนประชากรทั้งหมด (P)	85,447	คน
ที่อยู่อาศัยต้องการเพิ่มขึ้น (R)	2034.4	ไร่
พื้นที่พาณิชย์กรรมที่ต้องการเพิ่มขึ้น (C)	271.3	ไร่
พื้นที่เมืองที่ต้องการเพิ่มขึ้น (R+C)	2305.7	ไร่

จากการประมาณการพื้นที่ของสถานที่ราชการก่อให้เกิดความต้องการพื้นที่เมืองในปัจจุบัน (2534) เท่ากับ $350 + 990.1 + 781.8 + 829.4 + 2,305.7 = 5,257$ ไร่ ซึ่งจากการคำนวณที่ได้นี้ทำให้สามารถประมาณการค่าการใช้ที่ดิน และความหนาแน่นประชากรบริเวณกลุ่มของสถานที่ราชการ และจะมีการกระจายออกไปรอบๆ ในลักษณะของการพักอาศัย

2. การกระจายตัวของพื้นที่เมือง

สถานที่ราชการจะก่อให้เกิดพื้นที่ต่อเนื่องซึ่งมีการเข้าถึงได้สะดวก สาธารณูปโภค

สาธารณูปการขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้จากการศึกษาการใช้ที่ดินของชุมชนเมืองพิษณุโลก ในช่วงเวลาที่ผ่าน มาพบว่า การขยายตัวของพื้นที่เมืองได้เกิดขยายตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งการขยายพื้นที่เมืองดังกล่าวมี ทิศทางตามแนวถนนสายสำคัญและนอกจากนี้ความหนาแน่นของประชากรก็เพิ่มขึ้นทุกปีด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 6.1 แสดงผลกระทบของกลุ่มสถานที่ราชการที่มีต่อบริเวณข้างเคียงในปี พ.ศ. 2534

สถานที่	พื้นที่สถานที่ราชการ (ไร่)	พื้นที่เมืองที่ต้องการ*			พื้นที่ตั้งถิ่นฐานรวม (ไร่)
		อยู่อาศัย	พาณิชย์	รวม	
1. กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณ ต.วังทอง	2,490.0	308.8	41.2	350.0	2,840.0
2. กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณ ต.ท่าทอง	3,989.0	873.6	116.5	990.1	4,979.1
3. กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณ ต.หัวรอ และมะขามสูง	286.0	689.8	92.0	781.8	1,067.8
4. กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณ ถนนวังจันทร์	1,143.0	731.8	97.6	829.4	1,972.4
5. กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณ ฝั่งตะวันออกของ น.น่าน	897.0	2,034.4	271.3	2,305.7	3,184.7
รวม	8,805.0	4,638.4	618.6	5,257.0	14,044.0

หมายเหตุ: - ไม่รวมค่ายสมเด็จพระนเรศวร ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ และกองบิน 46

- พื้นที่ของสถานที่ราชการโดยประมาณ

* พื้นที่เมืองที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากความต้องการในกิจการที่เกี่ยวกับราชการ

จากตารางที่ 6.1 แสดงผลกระทบของกลุ่มสถานที่ราชการที่มีต่อพื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับ

อิทธิพลของสถานที่ราชการ พบว่า กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณตำบลวังทอง ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอวังทอง ห่างจากชุมชนเมืองพิษณุโลก 12 กิโลเมตรโดยประมาณ มีพื้นที่สำหรับสถานที่ราชการประมาณ 2,490 ไร่ มีความต้องการพื้นที่รวม 350 ไร่ ซึ่งในรายละเอียดประกอบด้วย พื้นที่อยู่อาศัย 308.8 ไร่ และพาณิชยกรรม 41.2 ไร่

สภาพความต้องการพื้นที่ดังกล่าว เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสภาพความเป็นจริงของชุมชนภายในเขตสุขาภิบาลวังทอง ซึ่งเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ใกล้กลุ่มสถานที่ราชการกลุ่มนี้ที่สุด ซึ่งมีพื้นที่พาณิชยกรรมประมาณ 20 ไร่ และพื้นที่อยู่อาศัยประมาณ 600 ไร่ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มสถานที่ราชการกลุ่มนี้มีความต้องการพื้นที่พาณิชยกรรมมากกว่าพื้นที่พาณิชยกรรมที่มีอยู่ในเขตสุขาภิบาลวังทอง อาจกล่าวได้ว่าข้าราชการและครอบครัวของกลุ่มสถานที่ราชการบริเวณตำบลวังทองใช้บริการพื้นที่พาณิชยกรรมที่ชุมชนเมืองพิษณุโลกด้วยอีกแห่งหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องมาจากระยะทางที่ห่างไกลมากนัก และการคมนาคมติดต่อหาได้สะดวก สำหรับพื้นที่พักอาศัยของสถานที่ราชการกลุ่มนี้มีความต้องการ 308.8 ไร่ แต่ในพื้นที่ชุมชนสุขาภิบาลวังทองมีอยู่ประมาณ 600 ไร่ ซึ่งให้เห็นว่าสถานที่ราชการกลุ่มนี้ได้ส่งผลกระทบต่อที่อยู่อาศัยในเขตสุขาภิบาลวังทองประมาณร้อยละ 50 ของพื้นที่อยู่อาศัยทั้งหมดในเขตสุขาภิบาลวังทอง

กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณตำบลท่าทอง อยู่ทางด้านใต้ของชุมชนเมืองพิษณุโลก มีพื้นที่และสถานที่ราชการทั้งหมดประมาณ 3,989 ไร่ มีความต้องการพื้นที่รวม 990.1 ไร่ ซึ่งในรายละเอียดประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย 873.6 ไร่ และพาณิชยกรรม 116.5 ไร่

กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณตำบลหัวรอและตำบลมะขามสูง ซึ่งอยู่ทางด้านเหนือของชุมชนเมือง มีพื้นที่ของสถานที่ราชการทั้งหมดประมาณ 286.0 ไร่ มีความต้องการพื้นที่รวม 781.8 ไร่ ซึ่งในรายละเอียดประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย 689.8 ไร่ และ พาณิชยกรรม 92.0 ไร่

กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณถนนวังจันทน์ อยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำน่าน มีพื้นที่ของสถานที่ราชการประมาณ 1,143 ไร่ มีความต้องการพื้นที่รวม 829.4 ไร่ ซึ่งในรายละเอียดประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย 731.8 ไร่ และพาณิชยกรรม 829.4 ไร่

กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่าน ซึ่งเป็นพื้นที่ชุมชนเมืองพิษณุโลก มีพื้นที่ของสถานที่ราชการประมาณ 897.0 ไร่ มีความต้องการพื้นที่รวม 2305.7 ไร่ ซึ่งในรายละเอียดประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย 2,034.4 ไร่ และพาณิชยกรรม 271.3 ไร่

สำหรับกลุ่มสถานที่ราชการอีก 4 กลุ่ม ในเขตพื้นที่ชุมชนเมืองพิษณุโลกที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ มีความต้องการพื้นที่รวมทั้งหมด 5,257 ไร่ โดยในรายละเอียดประกอบด้วย พื้นที่พาณิชยกรรม 577.4 ไร่ และพื้นที่อยู่อาศัย 4,329.6 ไร่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ชุมชนเมือง ซึ่งมีพื้นที่พาณิชยกรรมประมาณ 724.5 ไร่ พื้นที่อยู่อาศัยประมาณ 5,875 ไร่ แสดงให้เห็นว่าความต้องการของพื้นที่พาณิชยกรรมของข้าราชการมีถึงประมาณร้อยละ 79 ของพื้นที่พาณิชยกรรมทั้งหมดในชุมชนเมืองพิษณุโลก ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ได้ว่าพื้นที่พาณิชยกรรมในเขตชุมชนเมืองพิษณุโลกได้เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของข้าราชการเป็นส่วนใหญ่ ในด้านของพื้นที่อยู่อาศัยอันเกิดจากความต้องการของข้าราชการในกลุ่มสถานที่ราชการในบริเวณชุมชนเมืองพิษณุโลก จะพบว่า มีถึงร้อยละ 89 ของพื้นที่อยู่อาศัยทั้งหมดในชุมชน จึงอาจกล่าวได้ว่า จำนวนของข้าราชการทั้งหมดในชุมชนเมืองพิษณุโลกจะส่งผลให้เกิดพื้นที่อยู่อาศัย เป็นสัดส่วนที่มากพอจะกล่าวได้ว่าเป็น "เมืองข้าราชการ"

เมื่อมองในภาพรวมของสถานที่ราชการทั้งหมดในพื้นที่ศึกษาจะส่งผลให้เกิดความต้องการพื้นที่ทั้งหมด 5,257 ไร่ โดยแบ่งเป็นที่อยู่อาศัย 4,638.4 ไร่ และพาณิชยกรรม 618.6 ไร่ และเมื่อรวมกับพื้นที่ของสถานที่ราชการเอง ก็จะเป็นพื้นที่ตั้งถิ่นฐานรวมของชุมชนเมืองพิษณุโลก 14,044 ไร่

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

การศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจของสถานที่ราชการ ที่มีต่อชุมชนเมืองพิษณุโลกนั้น จะก่อให้เกิดการจ้างงาน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาชีพในสาขาการค้าและบริการ กิจกรรมทาง เศรษฐกิจรูปแบบต่าง ๆ จะขยายตัวขึ้นตามศักยภาพและทรัพยากรที่เอื้ออำนวยประเภทต่าง ๆ ของเมือง โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของประชากรอาชีพต่าง ๆ ซึ่งจะมีการใช้จ่ายในสาขาการค้าและบริการ ปริมาณรายจ่ายเหล่านี้ส่วนหนึ่งจะเป็นรายได้ให้กับหน่วยงานท้องถิ่น

ในรูปภาช้อกร ค่าธรรมเนียม เป็นต้น ซึ่งท้องถิ่นจะนำเงินไปปรับปรุงพัฒนาเมืองได้โดยตรง

1. การจ้างงาน

จากแนวคิดเกี่ยวกับตัวทวีคูณ (Multiplier) Norbert Oppenheim¹ ได้นำมาประยุกต์ใช้กับการวิเคราะห์แผนการวางแผนเกี่ยวกับเมืองและการหาปริมาณการจ้างงานของชุมชน โดยตัวคูณทวีคูณของการจ้างงานในชุมชน หาได้จากสูตร

$$K_e = \frac{1}{1 - \alpha}$$

เมื่อ K_e = ตัวคูณทวีคูณ การจ้างงานของชุมชน

α = สัดส่วนของจำนวนสาขาการผลิตซึ่งเกี่ยวข้องกับภาคบริการของประชากรในชุมชนต่อจำนวนสาขาการผลิตรวม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Norbert Oppenheim. Applied Models in Urban and Regional Analysis. (New Jersey : Prentice - Hall, Inc. 1980: p.90-91)

ดังนั้น ถ้าทราบจำนวนการจ้างงาน (E_p) ก็สามารถหาปริมาณการจ้างงานที่ควรจะเกิดขึ้นในชุมชนทั้งหมด (E) ว่ามีค่าเท่ากับผลคูณของตัวคูณทวี (K_e) กับจำนวนการจ้างงานที่ใส่เข้าไป (E_p)

$$\text{นั่นคือ } E = E_p \cdot K_e$$

$$\text{หรือ } E = E_p \frac{1}{1 - \alpha}$$

$$E = \frac{E_p}{1 - \alpha}$$

เมื่อ E = การจ้างงานที่ควรจะเกิดขึ้นในชุมชนทั้งหมด

E_p = การจ้างงานที่ใส่เข้าไป

α = สัดส่วนของจำนวนสาขาการผลิต เกี่ยวข้องกับการอุปโภคบริโภคของประชาชนในชุมชนต่อจำนวนสาขาการผลิตรวม

สถานที่ราชการจัดเป็นหน่วยงานที่มีการจ้างงานหรือ เป็นแหล่งงานที่สำคัญแห่งหนึ่งของเมืองที่จะก่อให้เกิดจำนวนเพิ่มขึ้นต่อชุมชนตามแนวความคิดตัวทวี (Multiplir Effect) จากการศึกษาพบว่า จำนวนการจ้างงานของสถานที่ราชการทั้ง 136 แห่ง ในพื้นที่ศึกษาในปี พ.ศ.2534 จำนวน 12,467 คน จะก่อให้เกิดการจ้างงานที่ควรจะเกิดขึ้นในชุมชนทั้งหมด ประมาณ 19,180 คน จากการคำนวณการประมาณการจ้างงานในชุมชนเมืองพิษณุโลกที่เกิดจากสถานที่ราชการ ulyaใช้สูตร

$$E = \frac{E_p}{1 - \alpha}$$

เมื่อ E = การจ้างงานที่ควรจะเกิดขึ้นในชุมชนทั้งหมด

E_p = การจ้างงานในสถานที่ราชการปัจจุบัน มีค่าเท่ากับ 12,467 คน

α = สัดส่วนจำนวนสาขาการผลิต ซึ่ง เกี่ยวข้องกับการอุปโภคบริโภคของประชากรของสถานที่ราชการ ต่อจำนวนสาขาการผลิตรวม มีค่าเท่ากับ 0.65

2. ลักษณะพฤติกรรมการใช้จ่ายของข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

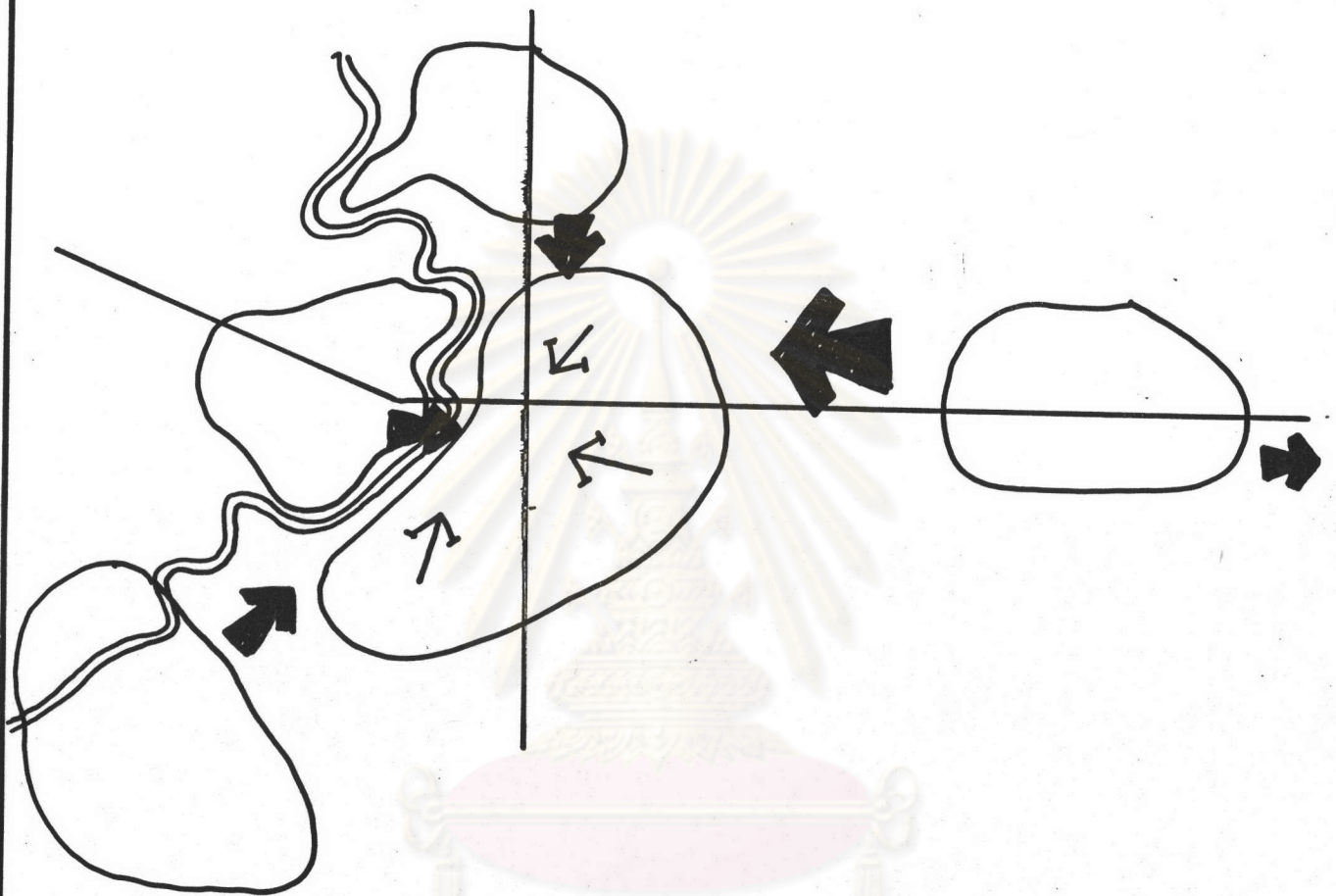
จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ในการ เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในภาคสนาม ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการบริโภคของข้าราชการที่ทำงานอยู่ในสถานที่ราชการกลุ่มต่าง ๆ ของเทศบาลเมืองพิษณุโลกและพื้นที่เกี่ยวเนื่อง โดยเนื่องจากจังหวัดมีสถานที่ราชการกระจายตัวอยู่โดยทั่วไปอย่างกว้างขวางทุกพื้นที่ทั้งในและนอก เขตเทศบาล โดยเฉพาะตามแนวทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 12 (แนวตะวันออก-ตะวันตก) ซึ่งสามารถจำแนกจัดกลุ่มสถานที่ราชการ เหล่านี้ออกเป็น 5 กลุ่ม ใหญ่ ๆ ได้แก่

- กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณถนนวังจันทร์ ด้านทิศตะวันตกของฝั่งแม่น้ำน่าน
- กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณตำบลท่าทอง ด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของตัวเมือง
- กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่าน บริเวณย่านกลางเมือง
- กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณตำบลหัวรอและมะขามสูง ด้านทิศเหนือของตัวเมือง
- กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณตำบลวังทอง อําเภอวังทอง ทางหลวงแผ่นดิน

หมายเลข 12 เส้นทางไป อําเภอวังทอง

โดยสถานที่ราชการดังกล่าวทั้งหมด มีจำนวนข้าราชการและพนักงานรวมทั้งสิ้น 12,467 คน ในจำนวนนี้กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณตำบลท่าทอง มีจำนวนข้าราชการและพนักงานมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณถนนวังจันทร์ สำหรับการกล่าวถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายของข้าราชการในเมืองพิษณุโลกและพื้นที่เกี่ยวเนื่อง อาจกล่าวแยกได้ตามกลุ่มสถานที่ราชการดังนี้

กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณตำบลวังทอง อําเภอวังทอง กลุ่มข้าราชการบริเวณนี้ส่วนใหญ่มักจะมีบ้านพักอยู่ในสถานที่ราชการ ดังนั้นจึงมีความสะดวกในการจับจ่ายใช้สอย เนื่องจากสามารถเลือก เดินทางไปซื้อสินค้าและบริการได้ทั้งในอําเภอวังทอง และในชุมชนเมืองพิษณุโลก โดยการใช้รถจักรยานยนต์เป็นคํอซื้อวีคประจำวันหรือสินค้าเบ็ดเตล็ด รวมทั้งอาหารบางอย่าง อาจเดินทางไปยังตลาดในตัวอําเภอวังทอง แต่ถ้าเป็นสินค้าหรือบริการที่สูงกว่านั้น ก็จะเดินทาง เข้าตัวเมืองพิษณุโลก ซึ่งมีสินค้าให้บริการครบทุกประเภท การรักษาพยาบาลโดยส่วนใหญ่มักจะ เดินทาง เข้ามายังตัวเมืองพิษณุโลก ทั้งนี้เพราะมีการให้บริการที่ดีกว่า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษาอิทธิพลของศูนย์ราชการที่มีต่อการใช้ที่ดิน : เทศบาลเมืองพิษณุโลกและพื้นที่เกี่ยวเนื่อง .

แสดง 8 พฤติกรรมการใช้จ่ายของข้าราชการ

แผนที่ 6.11

ลักษณะ :

ทิศทางการเดินทางใช้จ่ายของข้าราชการ

มาตรา ๑๖

ที่มา ๘ จากการสำรวจ

สำหรับกลุ่มสถานที่ราชการอื่น ๆ ทั้ง 4 กลุ่ม ซึ่งตั้งอยู่บริเวณเขตรอบของตัวเมือง พิษณุโลกนั้น ข้าราชการที่ทำงานในสถานที่ราชการดังกล่าว จะเข้าไปใช้บริการในการซื้อสินค้าในตัวเมืองทั้งสิ้น ซึ่งประกอบไปด้วยศูนย์การค้า และสินค้าต่างๆ มากมาย ตลอดจนสถานพยาบาลที่ทันสมัย รองรับอย่างเพียงพอ ทั้งในด้านของร้านอาหาร ร้านจำหน่ายเครื่องอุปโภคบริโภคทั่วไป ร้านจำหน่ายเสื้อผ้า ร้าขายเครื่องเขียน เป็นต้น

ทิศทางการเดินทางของข้าราชการที่เดินทางไปใช้บริการยังร้านค้าและร้านอาหารต่าง ๆ นั้น กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณตำบลท่าทอง จะใช้เส้นทางคมนาคมหลักคือ ถนนบรมไตรโลกนาถ กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณถนนวังจันทร์ใช้ถนนสิงห์วิวัฒน์ เป็นเส้นทาง เชื่อมโยงที่สำคัญ กลุ่มหัวรอและมะขามสูงใช้ถนนธรรมบูชา และถนนเอกาทศรถ สำหรับกลุ่มสถานที่ราชการด้านล่างของอำเภอวังทอง ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 เป็นเส้นทางหลักในการเดินทางไปต่อกัน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าย่านการค้าที่รองรับกลุ่มข้าราชการ เมืองพิษณุโลกและพื้นที่ใกล้เคียง มีอยู่ 2 แห่ง คือ ย่านการค้าในตัวเมืองพิษณุโลก และย่านการค้าในตัวอำเภอวังทอง โดยมีตัวเมืองเป็นย่านการค้าหลักและเป็นตลาดจับจ่ายใช้สอยของข้าราชการในพื้นที่ศึกษา สำหรับทิศทางที่ข้าราชการ เดินทางมาใช้บริการยังศูนย์การค้าหรือร้านค้าต่าง ๆ ในกลุ่มสถานที่ราชการตำบลท่าทอง จะใช้เส้นทางคมนาคมคือ ถนนบรมไตรโลกนาถ กลุ่มบริเวณถนนวังจันทร์จะใช้เส้นทางถนนสิงห์วิวัฒน์ กลุ่มสถานที่ราชการบริเวณตำบลหัวรอและมะขามสูงจะใช้เส้นทางถนนเอกาทศรถ สำหรับกลุ่มสถานที่ราชการตำบลวังทอง จะใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 เป็นเส้นทางหลักในการเดินทาง (แผนที่ 6.1)

ผลกระทบของสถานที่ราชการที่มีต่อสภาพแวดล้อม

การประเมินผลกระทบจะพิจารณาถึงผลต่อสภาพแวดล้อมบริเวณที่สถานที่ราชการไปตั้งอยู่ โดยการศึกษาจะใช้องค์ประกอบของการประเมินทั้งหมด 41 องค์ประกอบ แบ่งออกเป็น 5 ประเภทใหญ่ ได้แก่

กลุ่มทรัพยากรธรรมชาติ แบ่งออกเป็น อุทกวิทยาน้ำผิวดิน คุณภาพน้ำผิวดิน อุทกวิทยาน้ำใต้ดิน สภาพภูมิอากาศ คุณภาพอากาศ คุณภาพดิน เสียง กลิ่น ทรัพยากรธาตุ และธรณีวิทยา กลุ่มระบบนิเวศน์วิทยา แบ่งออกเป็น สัตว์น้ำ ชีววิทยาน้ำ นก ป่า พืชคลุมดิน สัตว์ป่า

กลุ่มประชากร แบ่งเป็น จำนวนประชากรรวม จำนวนประชากรเมือง จำนวนประชากรชนบท อัตราการย้ายออก และอัตราการย้ายเข้า

กลุ่มคุณค่าการใช้ประโยชน์ของประชาชน แบ่งเป็น พื้นที่เกษตร พื้นที่เมือง แหล่งงาน การคมนาคมทางบก การคมนาคมทางน้ำ น้ำใช้ พลังงาน ที่อยู่อาศัย การพักผ่อนหย่อนใจ การท่องเที่ยว การควบคุมน้ำท่วม การระบายน้ำ และการทิ้งสิ่งปฏิกูล

กลุ่มคุณภาพชีวิต แบ่งเป็น ทัศนียภาพ สาธารณสุข ความปลอดภัย การศึกษา การเปลี่ยนแปลงอาชีพ และการเพิ่มรายได้ในท้องถิ่น

1. แนวทางการประเมินค่าผลกระทบ

แนวทางการประเมินค่าผลกระทบกลุ่มทรัพยากรธรรมชาติและกลุ่มระบบนิเวศน์วิทยา จะพิจารณาพื้นที่ ซึ่งอยู่ในเขตอิทธิพลโดยตรงของสถานที่ราชการ ได้แก่ พื้นที่ประมาณ 1 กิโลเมตร ในทิศทางขยายตัวของ เมืองจากที่ตั้งของสถานที่ราชการ เนื่องจากการวัดผลกระทบของกลุ่มดังกล่าว ในพื้นที่ห่างไกลสถานที่ราชการออกไปมากอาจเป็นผลจากโครงการพัฒนาอื่นๆ ซึ่งยากแก่การชี้ชัด หรือแยกว่าเป็นผลส่วนใหญ่จากโครงการใด

ส่วนการประเมินผลกระทบที่จะเกิดกับกลุ่มปัจจัยสภาพแวดล้อมอีก 3 กลุ่ม¹ คือ ด้านประชากร คุณค่าการใช้ประโยชน์ของประชากรและคุณภาพชีวิต จะพิจารณาพื้นที่ในเขตวงกว้างออกไป เพราะเป็นสภาพแวดล้อมที่มีได้เกิดจากปัจจัยทางกายภาพเท่านั้น แต่มีสภาพทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ดังนั้นผลที่เกิดขึ้นจึงประเมินมาจากการได้รับประโยชน์ของส่วนรวม คือ ประชากรในเขตชุมชนเมือง สำหรับการประเมินค่าบางประเภท เช่น ในด้านการเพิ่มประชากรจะเป็นการเปลี่ยนแปลงซึ่งถือ เป็นผลมาจากสถานที่ราชการ แต่การเปลี่ยนแปลง เช่นนี้มิได้ระบุได้ทันทีว่าเป็นผลดีหรือผลเสียจนกว่าจะได้พิจารณาถึงแผนพัฒนาที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการประเมินผลจะระบุค่าของผลกระทบ โดยมุ่งชี้ลงไปว่าเป็นผลดีหรือผลเสีย เพราะไม่สามารถกระทำได้ในขั้นนี้

¹ การพิจารณาแบ่งกลุ่มผลกระทบเป็นไปตามคู่มือการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ คู่มือการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการอุตสาหกรรม 2526 โดยกองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สวล.

ตาราง 6.2 แสดงผลกระทบของสถานที่ราชการ เมืองพิษณุโลกและพื้นที่เกี่ยวเนื่องที่มีต่อสภาพแวดล้อม

ประเภทองค์ประกอบ	กลุ่มผลกระทบ			หมายเหตุ
	องค์ประกอบ	ค่าแสดงผลกระทบ		
		ตัวอักษร	ตัวเลข	
สภาพแวดล้อม ธรรมชาติ	อุทกวิทยาน้ำผิวดิน	ALD	3	1)ตัวเลขแสดงระดับความรุนแรงของผลกระทบ (3)มาก (2)ปานกลาง (1)น้อย 2)ตัวอักษรแสดงความหมายดังนี้ (B)ผลดี (A)ผลเสีย (S)ผลเกิดเป็นระยะเวลานั้น (L)ผลเกิดเป็นระยะเวลายาว (D)ผลทางตรง (I)ผลทางอ้อม ผลต่างว่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข
	คุณภาพน้ำผิวดิน	ALD	1	
	อุทกวิทยาน้ำใต้ดิน	-	-	
	คุณภาพน้ำใต้ดิน	-	-	
	สภาพภูมิอากาศ	-	-	
	คุณภาพอากาศ	ALD	2	
	คุณภาพดิน	-	-	
	เสียง	ALD	1	
	กลิ่น	-	-	
	ทรัพยากรแร่ธาตุ	-	-	
ธรณีวิทยา	-	-		
ระบบนิเวศวิทยา	สัตว์น้ำ	-	-	
	ชีววิทยาน้ำ	-	-	
	นก	-	-	
	ป่า	-	-	
	พืชคลุมดิน	-	-	
	สัตว์ป่า	-	-	

ตาราง 6.2 (ต่อ)

ประเภท องค์ประกอบ	กลุ่มผลกระทบ			หมายเหตุ
	องค์ประกอบ	ค่าแสดงผลกระทบ		
		ตัวอักษร	ตัวเลข	
ประชากร	จำนวนประชากรรวม		2	3) เครื่องหมาย (-) แสดง ว่าไม่มีผลกระทบ หรือ ยังไม่สามารถระบุผล กระทบได้ในปัจจุบัน
	จำนวนประชากร เมือง		2	
	จำนวนประชากรชนบท	-	-	
	อัตราการย้ายออก	-	-	
คุณค่าการใช้ ประโยชน์ของ ประชาชน	พื้นที่เกษตร	ALD	1	4) ตัวอย่าง เช่น BLD 3 3 - โครงการที่จะก่อ ให้เกิดผลมาก B - เป็นผลดีต่อพื้นที่ รองรับ L - เป็นผลระยะยาว D - ผลที่เกิดขึ้นเป็นผล โดยตรง
	พื้นที่เมือง	ALD	1	
	แหล่งงาน	BLD	3	
	การคมนาคมทางบก	ALD	2	
	การคมนาคมทางน้ำ	-	-	
	น้ำใช้	ALD	3	
	พลังงาน	-	-	
	ที่อยู่อาศัย	BLD	3	
	การพักผ่อนหย่อนใจ	BLD	3	
	การท่องเที่ยว	BLD	3	
	การควบคุมน้ำท่วม	ALD	1	
	การระบายน้ำ	ALD	1	
	การตั้งถิ่นฐาน	-	-	

ตาราง 6.2 (ต่อ)

ประเภท องค์ประกอบ	กลุ่มผลกระทบ			หมายเหตุ
	องค์ประกอบ	ค่าแสดงผลกระทบ		
		ตัวอักษร	ตัวเลข	
คุณภาพชีวิต	ทัศนียภาพ	BLD	2	
	สาธารณสุข	BLD	1	
	ความปลอดภัย	BLD	1	
	การศึกษา	BLD	1	
	การเปลี่ยนอาชีพ	BLD	1	
	การเพิ่มรายได้ในท้องถิ่น	BLD	1	

2. การรายงานค่าผลกระทบ จะระบุเป็น 2 ประการดังนี้

1) ระดับความรุนแรงของผลกระทบ มี 3 ระดับคือ

(3) มาก (2) ปานกลาง (1) น้อย

2) ผลที่เกิดขึ้นแบ่งเป็น

(A) ผลดี - Beneficial Impact

(B) ผลเสีย - Adverse Impact

(S) ผลเกิดขึ้นเป็นระยะสั้น - Short Term Impact

(L) ผลเกิดขึ้นเป็นระยะยาว - Long Term Impact

(D) ผลทางตรง - Long Term Impact

(I) ผลทางอ้อม - Indirect Impact

(O) ผลต่างๆ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข

(-) ไม่มีผลกระทบหรือไม่สามารถระบุผลกระทบได้ในขั้นนี้

ดังนั้นการระบุผลกระทบแต่ละปัจจัยสภาพแวดล้อม ถ้ามีผลกระทบเกิดขึ้นผลนั้นจะได้รับการพิจารณาเป็นผลดี-เสีย ระยะสั้น-ยาว ทางตรง-อ้อม รวมทั้งระดับความรุนแรง โดย การกำหนดดังกล่าวพิจารณาจากการสำรวจสภาพแวดล้อมของสถานที่ราชการในปัจจุบันและการ ขยายตัวในอนาคต (ตาราง 6.2)

3. สรุปผลกระทบของสถานที่ราชการที่มีต่อสภาพแวดล้อม

ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติและนิเวศวิทยา ส่วนใหญ่จะอยู่ในเกณฑ์ที่ ไม่มีผล นอกจากผลกระทบในทางลบบางประการในเรื่องของอุทกวิทยา น้ำผิวดิน คุณภาพน้ำ ผิวดิน คุณภาพอากาศและเสียง

ผลกระทบด้านประชากรอาจสรุปได้ว่า อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงประชากรในแง่ การเพิ่มประชากรเมืองและประชากรรวม แต่การระบุผลดีหรือผลเสียจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข การวางแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับต่าง ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย